

De beschermde archeologische monumenten in Zoetermeer

De beschermde archeologische monumenten in Zoetermeer

Archeologie in Zoetermeer

Zo rond het jaar 1000 vestigden de eerste mensen zich in het gebied wat nu Zoetermeer is. Het is vrijwel zeker dat zij neerstreken in de buurt van het Zoetermeerse Meer, de huidige Meerpolder. Op den duur moest men door het inklinken van de veengrond uitwijken naar een ander stuk grond. Omstreeks 1250 is de dorpskern dan ook verplaatst naar de huidige Dorpsstraat. De inwoners van het nieuwe Zoetermeer groeven een deel van het veen in de ondergrond af, en droogden dit als turf. Aanvankelijk groef men alleen voor eigen gebruik, maar toen in de dertiende en veertiende eeuw in de steden een grote vraag ontstond naar brandstof, werd de turfwinning een belangrijke inkomstenbron. Dit turfsteken heeft ervoor gezorgd dat tussen de veertiende en de achttiende eeuw bijna het hele Zoetermeerse grondgebied is afgegraven. Met de turf zijn ook alle bewoningsresten uit de periode van voor de achttiende eeuw verdwenen. Er is echter één uitzondering: de wegen, de dijken en de grond onder de woningen werden niet afgegraven. De oude verbindingswegen en de bewoningskernen zijn dus de enige plaatsen in Zoetermeer waar nog archeologische resten in de grond zitten.

De Archeologische Werkgroep Zoetermeer heeft de archeologisch waardevolle gebieden in kaart gebracht. Deze gebieden zijn in 2003 door het college van Burgemeester en Wethouders als beschermde archeologische monumenten aangewezen.

In 2010 heeft archeologisch onderzoeksbureau Becker & Van de Graaf in opdracht van de gemeente de kaarten geactualiseerd en gedigitaliseerd. Tevens zijn de kaarten vergeleken met de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de Provincie Zuid-Holland en is nagegaan in hoeverre de kaarten op elkaar zouden moeten aansluiten. Het grootste verschil is dat de provinciale kaart een middelhoge verwachtingswaarde toekent aan de geulafzettingen en stroomgordels die in een groot deel van Zoetermeer voorkomen, waaronder Oosterheem. Deze getijdengeul was actief tussen ongeveer 7000 en 5000 jaar geleden. In een dergelijk landschap dat twee maal per dag onder water loopt bij vloed, kunnen mensen niet wonen of werken, en daardoor is het uitgesloten dat er archeologische resten in of naast deze geulafzettingen worden aangetroffen. De conclusie luidt dat de archeologische waardenkaart van de gemeente Zoetermeer niet behoeft te worden aangevuld met deze gebieden op de provinciale kaart en dat de Zoetermeerse waardenkaart nauwkeuriger is en beter bruikbaar in de praktijk.

Omschrijving beschermde archeologisch monumenten in Zoetermeer

1. Dorpsterp

Het gebied dat zich binnen de grenzen van de Buurvaart, de Grote en Kleine Dobbe en de Pilatusdam bevindt. Archeologische waarden: bewoningsresten uit de periode 1250 tot heden, waaronder de resten van het veertiende-eeuwse kasteel Palenstein. De in de grond aanwezige sporen zijn van groot belang voor reconstructie van de bewoningsgeschiedenis van de voormalige dorpen Zoetermeer en Zegwaard.

2. Schinkelweg

Het dijklichaam van de Schinkelweg, voor zover gelegen ten zuiden van de Schinkelvaart. Archeologische waarden: opgeworpen dijklichaam van vóór 1449. De aanleg van de dijk houdt verband met de agrarische ontwikkeling en de uitbreiding van het voormalige dorp Zegwaard.

3. Den Hoorn

Het dijklichaam van Den Hoorn, voor zover gelegen ten zuiden van de Schinkelvaart. Archeologische waarden: bebouwingresten van het buurtschap Den Hoorn uit de periode 1400 (of ouder) tot nu.

4. Deltsewallen en Leidsewallen

Het gehele dijklichaam van de Delftse- en Leidsewallen. Archeologische waarden: opgeworpen dijklichaam uit de dertiende eeuw. Bevat specifieke locaties bebouwingresten en is als zodanig zeer belangrijk voor de ontstaansgeschiedenis van de beide voormalige dorpen Zoetermeer en Zegwaard.

5. Zegwaartseweg

Het gehele dijklichaam van de Zegwaartseweg, voor zover dat ligt ten oosten van de wetering. Archeologische waarden: oorspronkelijke ontginningsbasis van het dorp Zegwaard. Bevat vermoedelijk nog bewoningssporen van rond het jaar 1200.

6. Oostkade

Het gehele dijklichaam van de Oostkade. Archeologische waarden: veertiende-eeuws dijklichaam (of ouder).

7. Hildam

De gehele Hildam.

Archeologische waarden: originele waterkering uit de vijftiende eeuw of ouder. Bevat mogelijk nog resten van een historisch sluizencomplex.

8. Voorweg

Het gehele dijklichaam van de Voorweg en Voorwegwetering.

Archeologische waarden: mogelijke ontginningsbasis van het dorp Zoetermeer. Bevat bewoningsresten uit de vijftiende eeuw en nieuwer.

9. Vlamingstraat

Het gehele dijklichaam van de Vlamingstraat en de wetering.

Archeologische waarden: mogelijke ontginningsbasis van het dorp Zoetermeer. Bevat bewoningsresten uit de vijftiende eeuw en nieuwer.

10. Pissekade

Het veenlichaam in het Burgemeester Hoekstrapark, dat nog over is van de voormalige Landscheiding.

Archeologische waarden: onderdeel van de dertiende-eeuwse Landscheiding. Bevat resten uit de periode van opwerping en kan aanwijzingen geven over de ouderdom van de Hoogheemraadschappen.

11. Noord-Aasche Vliet

Het dijklichaam van de Noord-Aasche Vliet voor zover dit binnen de gemeentegrens valt.

Archeologische waarden: bevat mogelijk resten uit de tijd van de eerste bewoning van Zoetermeer (tiende eeuw). Deze eerste bewoners vestigden zich langs de Noord-Aasche Vliet en het Zoetermeerse Meer.

12. Ringvaart

Het dijklichaam binnen en buiten de Ringvaart van de Meerpolder.

Archeologische waarden: dijklichaam van vóór 1616. Bevat mogelijk bewoningsresten uit de tijd van de eerste bewoning van Zoetermeer (tiende eeuw). Veenlagen onder de dijk bevatten mogelijk resten uit de periode tussen 4000 voor Christus en 1300 na Christus.

13. Omgeving Elizabethhoeve

Het stuk land tussen de Voorwegwetering, de Limietsloot en het Buytenpark. Archeologische waarden: het gebied bevat zogenaamde 'Daliegaten', kleiwinningsputten uit de tiende tot dertiende eeuw. Deze putten zijn dichtgegooid met onder meer huisafval uit deze periode. Dit materiaal verschaft zeer belangrijke informatie over de eerste bewoners van het Zoetermeerse grondgebied.

14. Landscheiding

(Delen van) het dijklichaam van de Landscheiding ten oosten van het industrieterrein Lansinghage. Archeologische waarden: dertiende-eeuws dijklichaam dat plaatselijk veel ouder kan zijn. Archeologisch materiaal in de opwerpingslagen verschaft informatie over de Zoetermeerse samenleving in Zoetermeer en Zegwaart in die periode.

Voor alle archeologische gebieden geldt dat de vermelde archeologische waarden en de gehanteerde dateringen zijn gebaseerd op eerder archeologisch en/of historisch onderzoek. Het is echter niet uitgesloten dat de onderste veenlagen sporen bevatten uit de periode tussen 4000 voor Christus en 1300 na Christus.

De nummers van de archeologisch waardevolle gebieden corresponderen met de nummers op de kaarten.

Vastgesteld door Burgemeester en Wethouders op 26 augustus 2003.

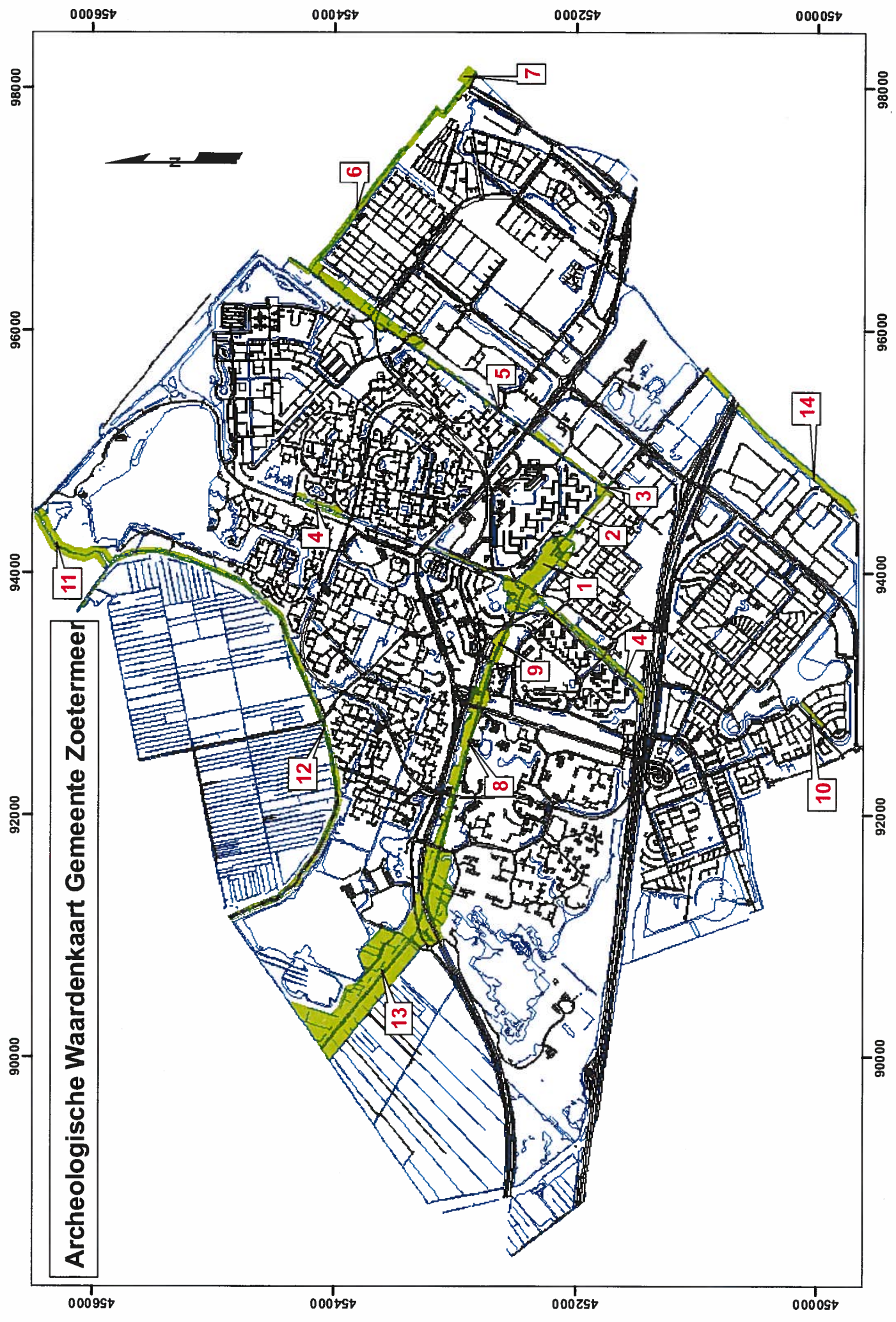
Beschermde archeologische monumenten in Zoetermeer

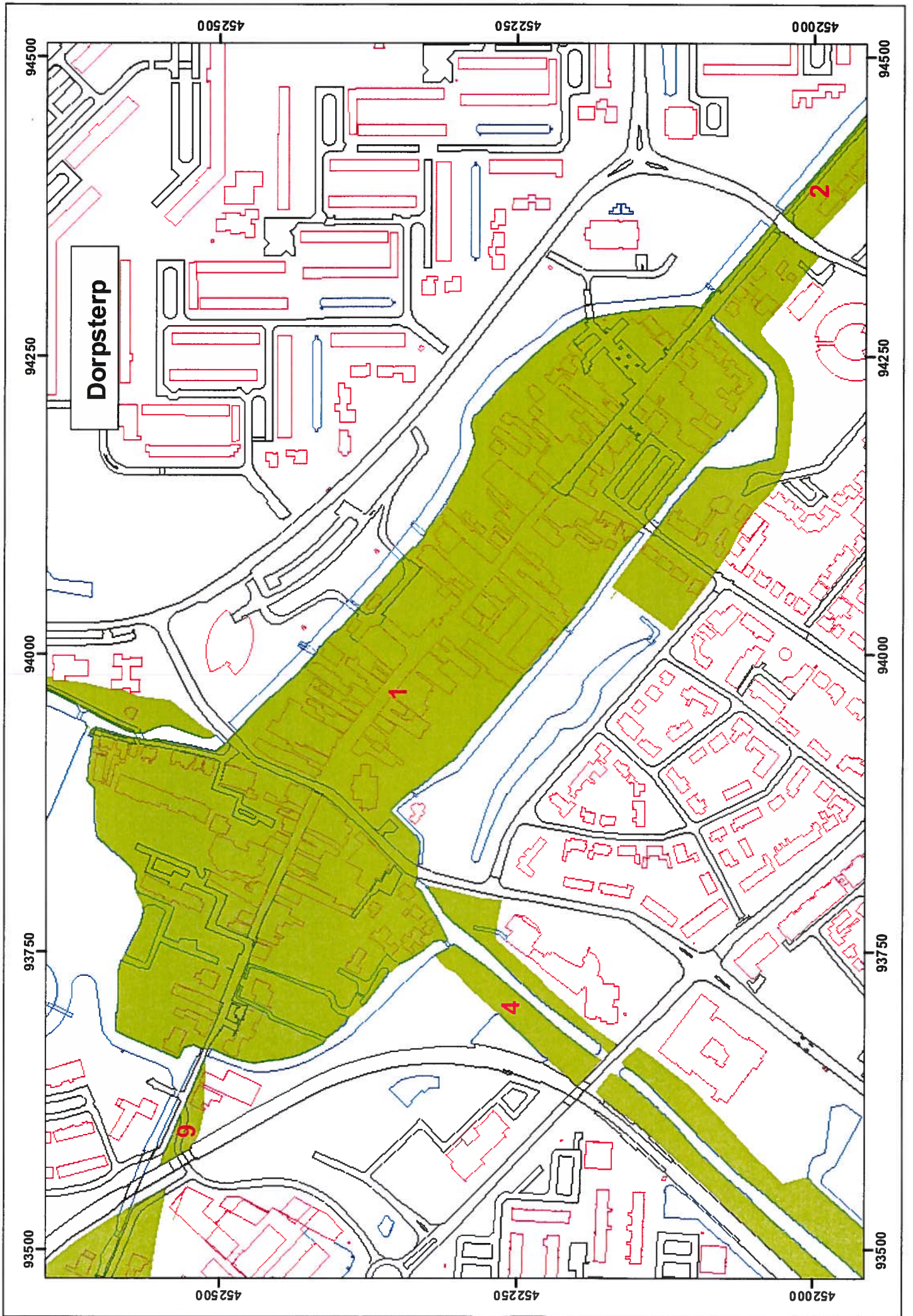
1. Dorpsterp
2. Schinkelweg
3. Den Hoorn
4. Delftsewallen en Leidsewallen
5. Zegwaardseweg
6. Oostkade
7. Hildam
8. Voorweg
9. Vlamingstraat
10. Pissekade
11. Noord-Aasche Vliet
12. Ringvaart
13. Omgeving Elizabethhoeve
14. Landscheiding

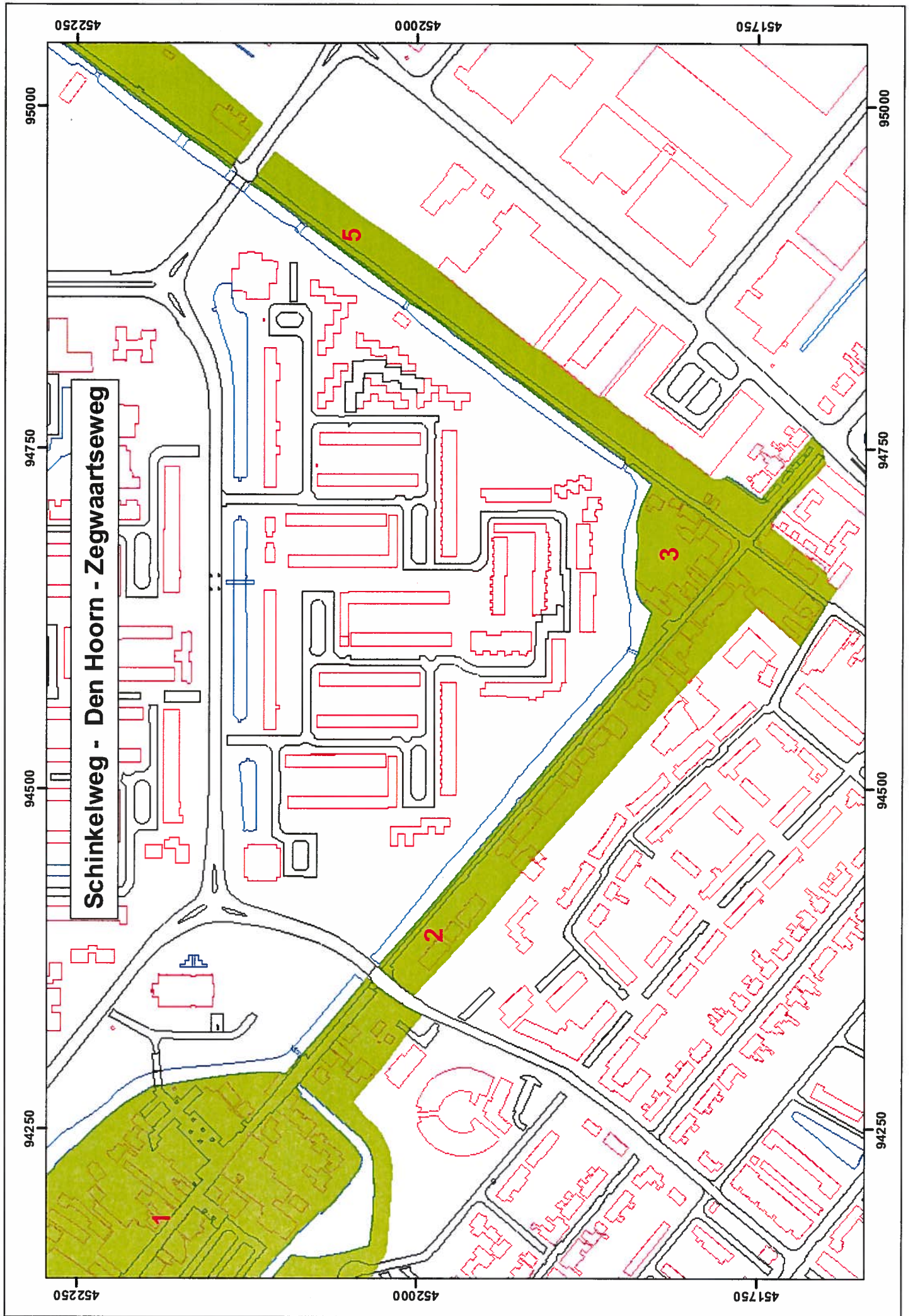
Legenda

- **Beschermd archeologisch monument**
- **Gebouw**
- **Water**
- **Straat, Spoor**

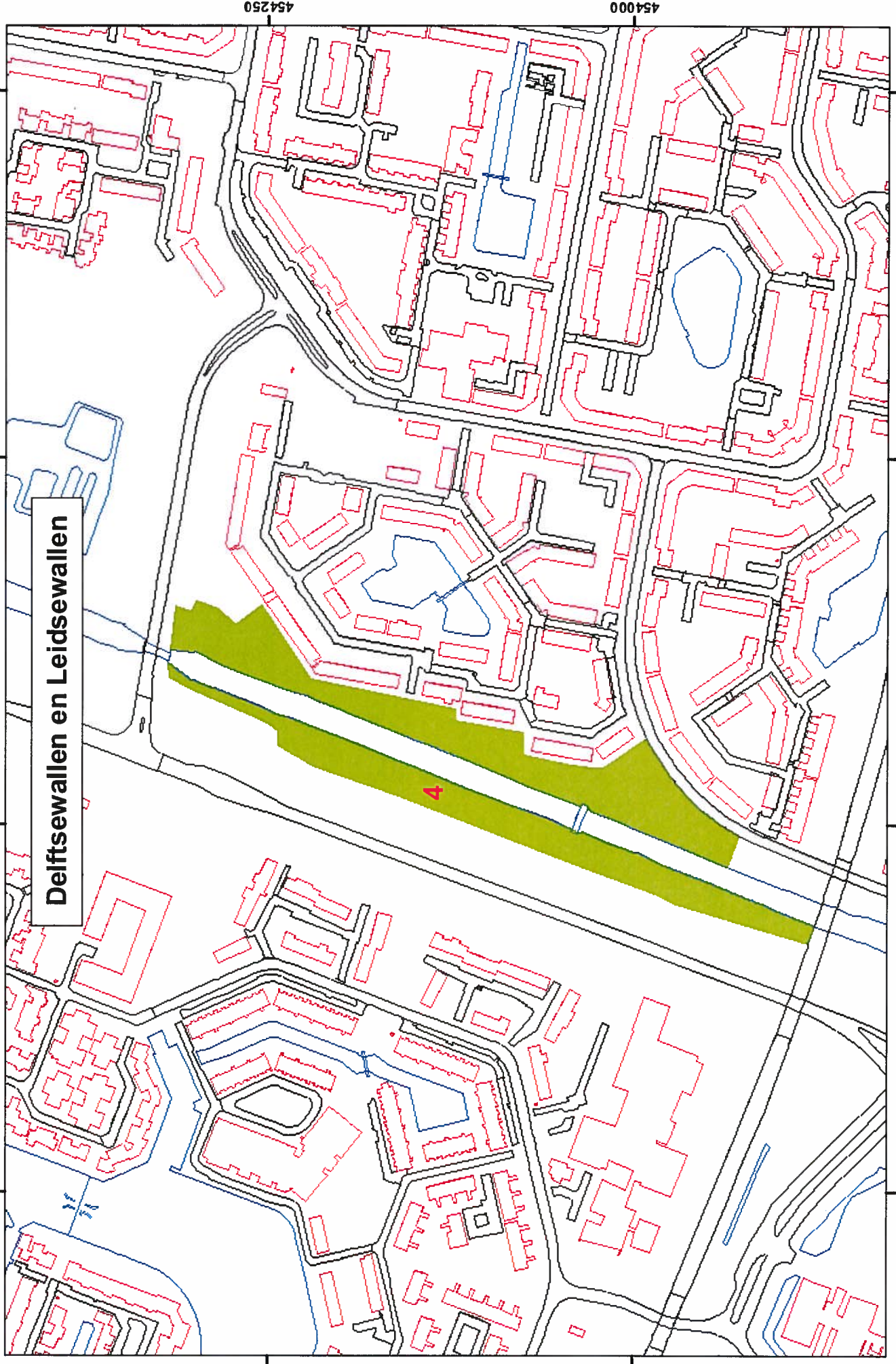
Archeologische Waardenkaart Gemeente Zoetermeer

Delftswallen en Leidsewallen

95000

94750

94500

94250

454250

454000

95000

94750

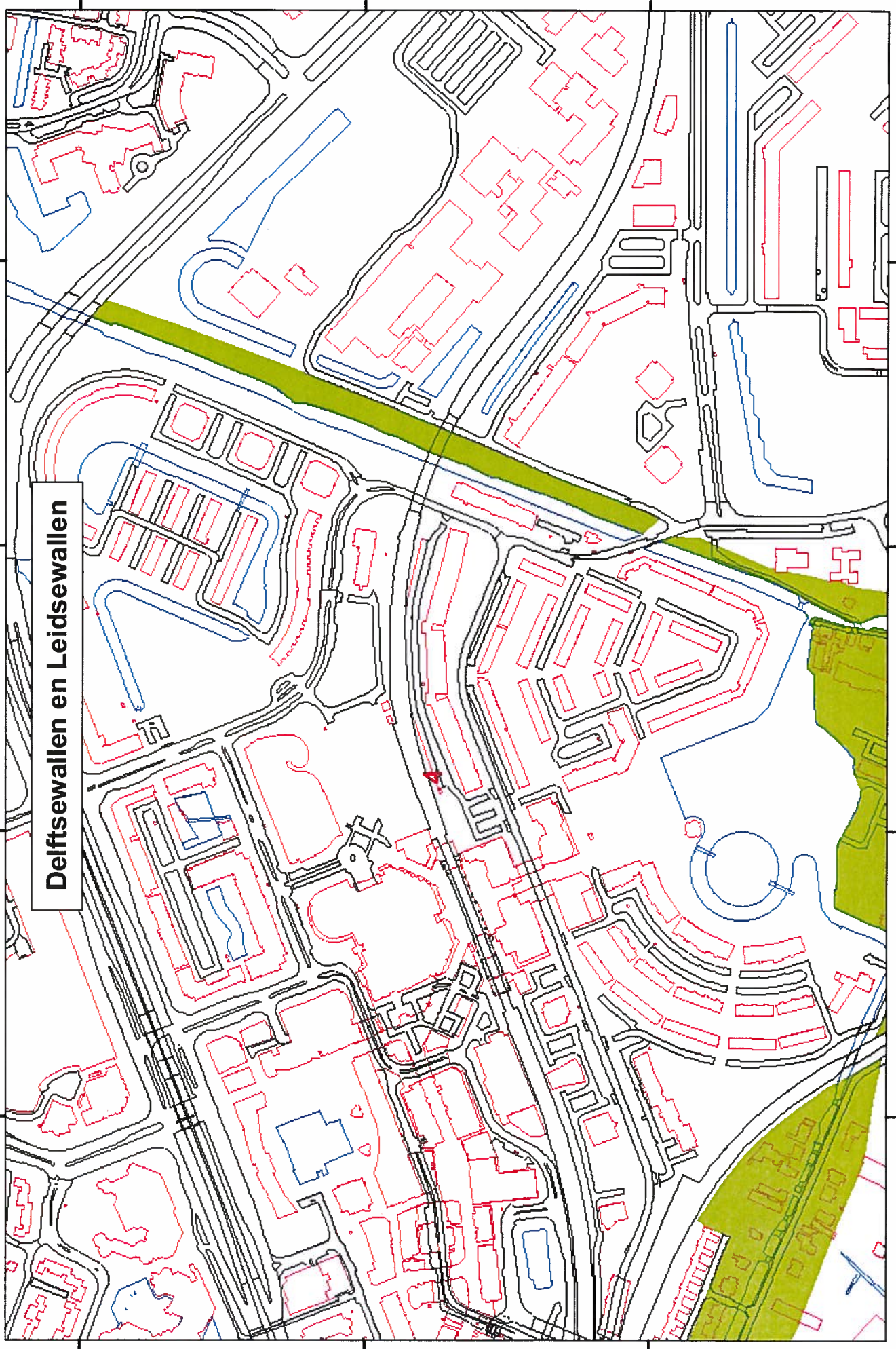
94500

94250

454250

454000

Delftswallen en Leidsewallen

94250

94000

93750

93500

453250

453000

452750

453250

453000

452750

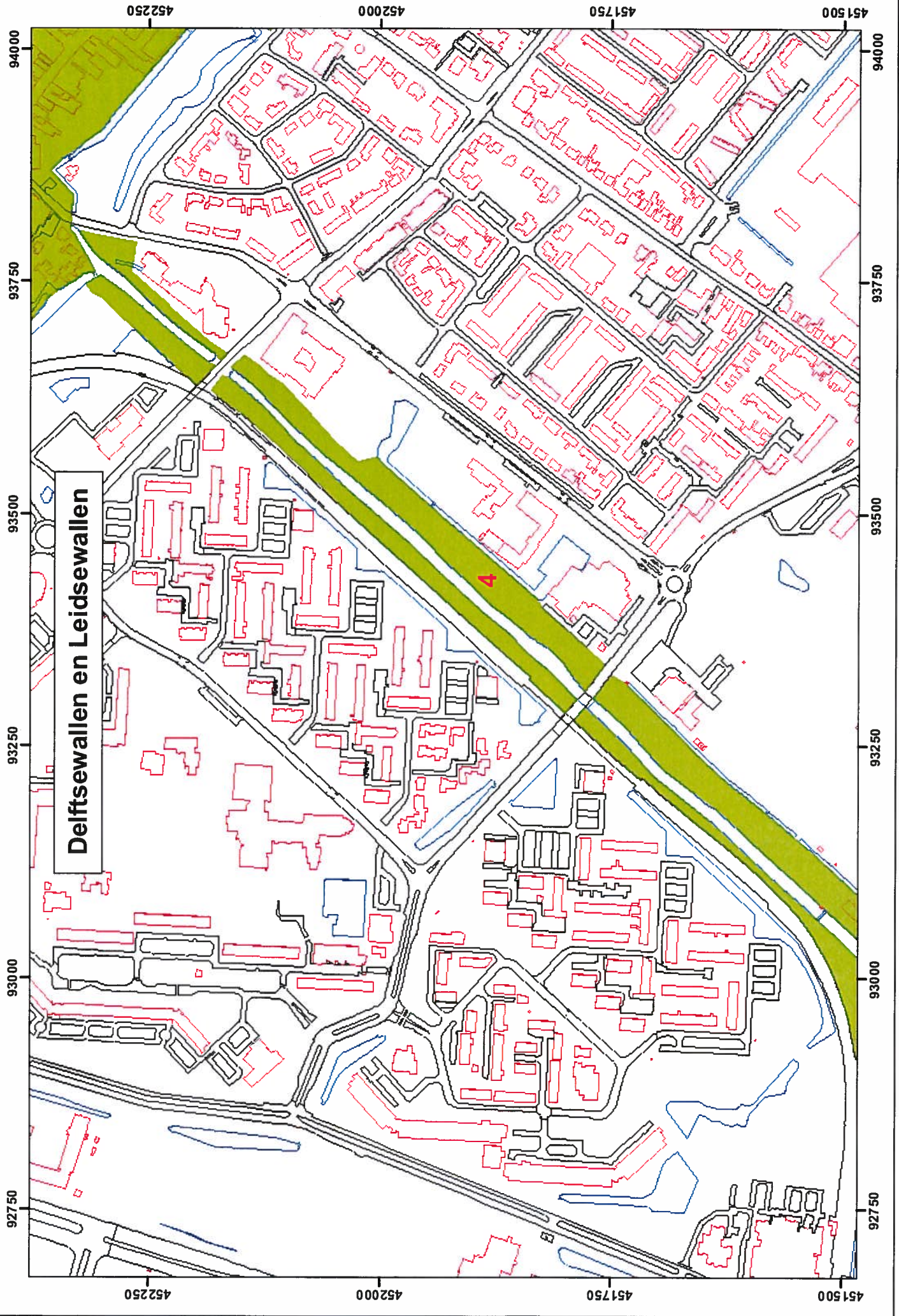
94250

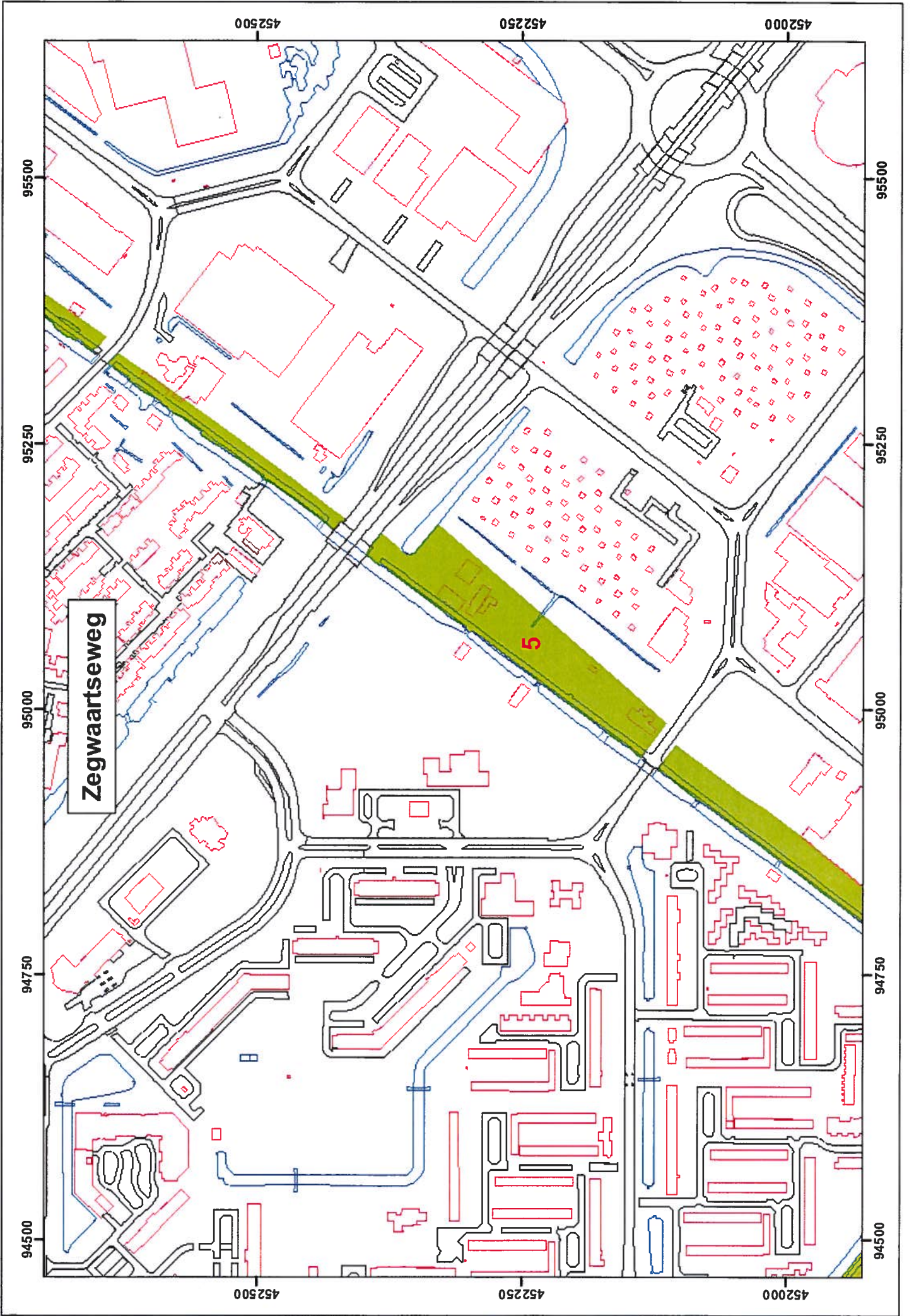
94000

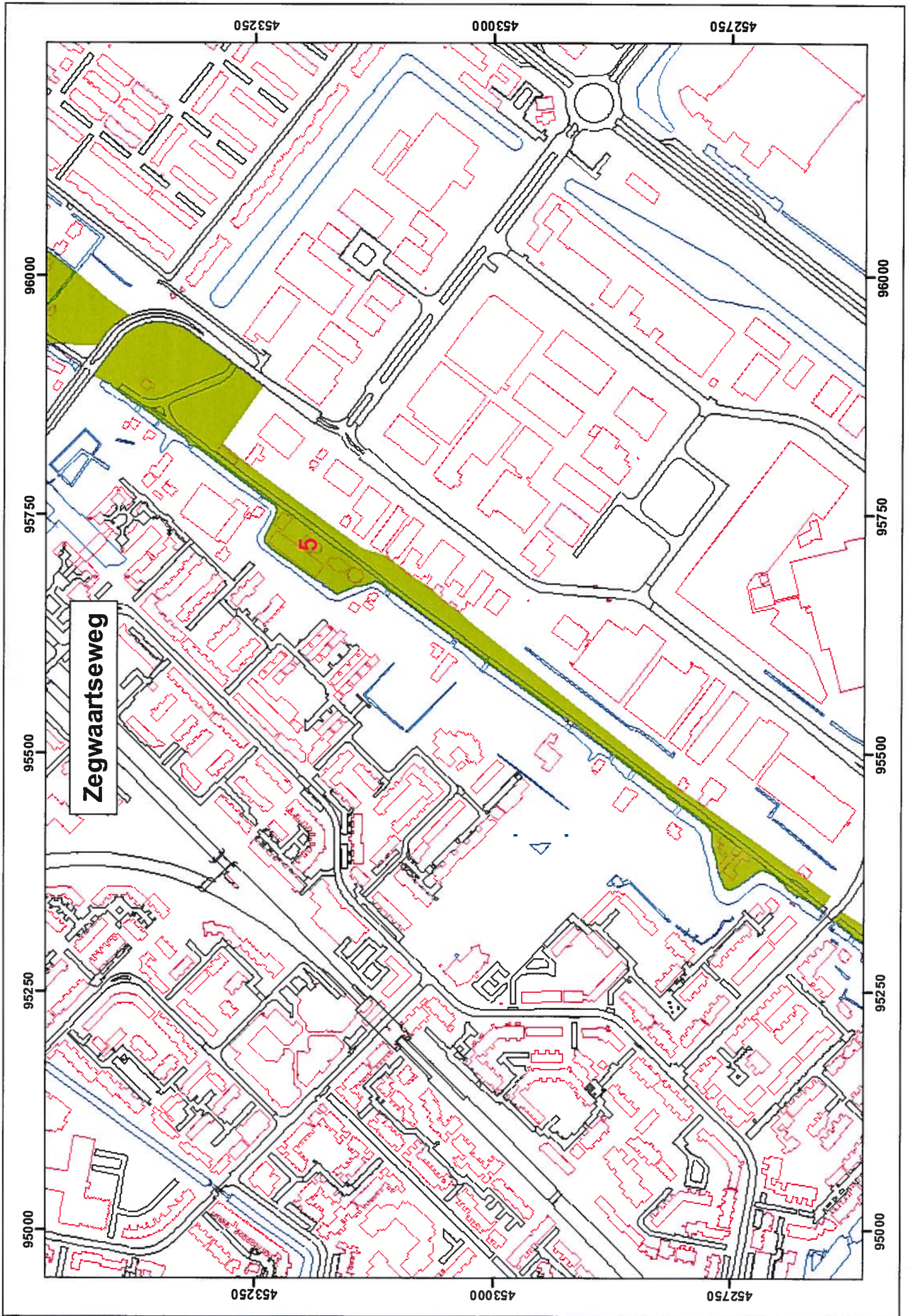
93750

93500

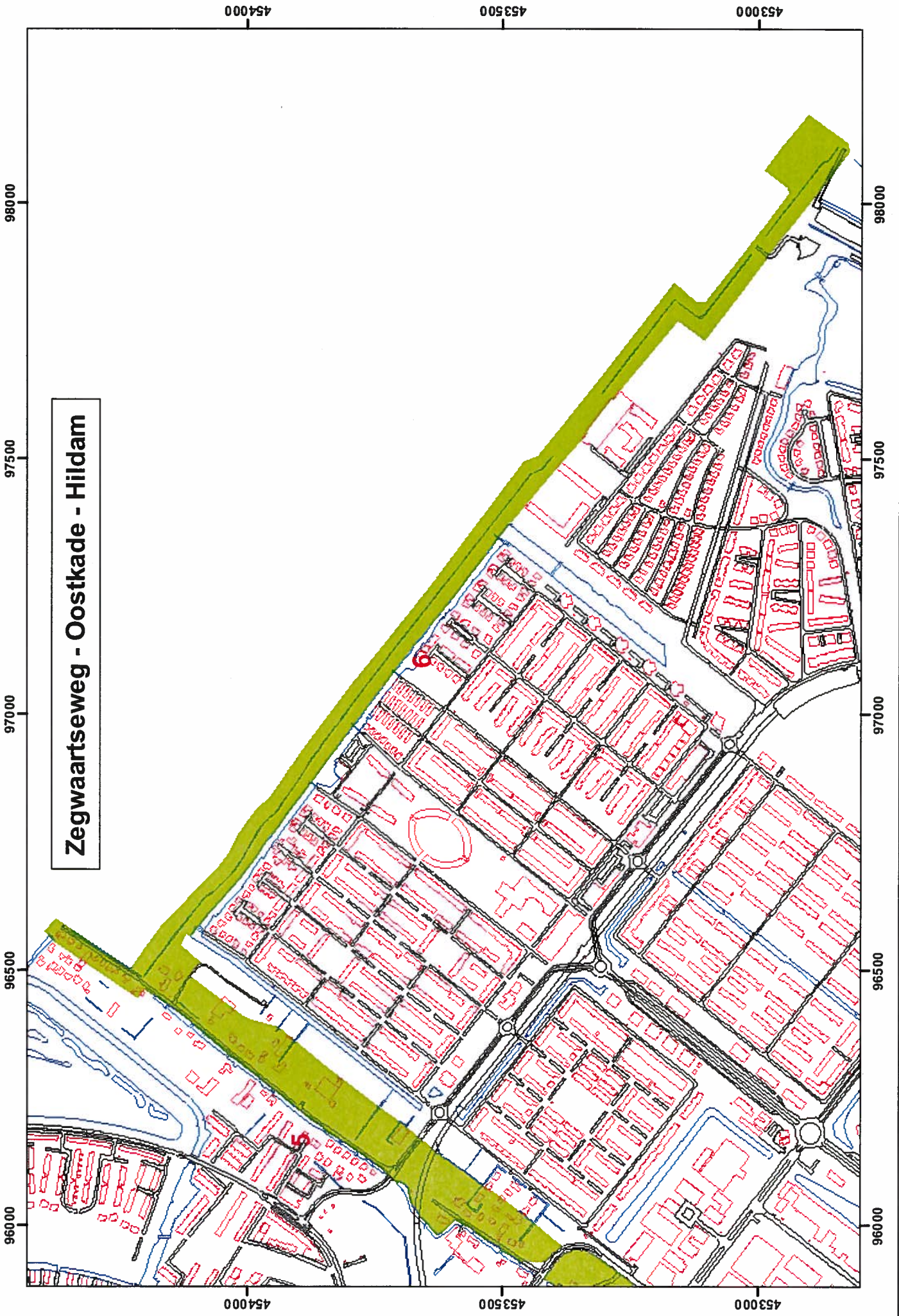
Deiftswallen en Leidsewallen

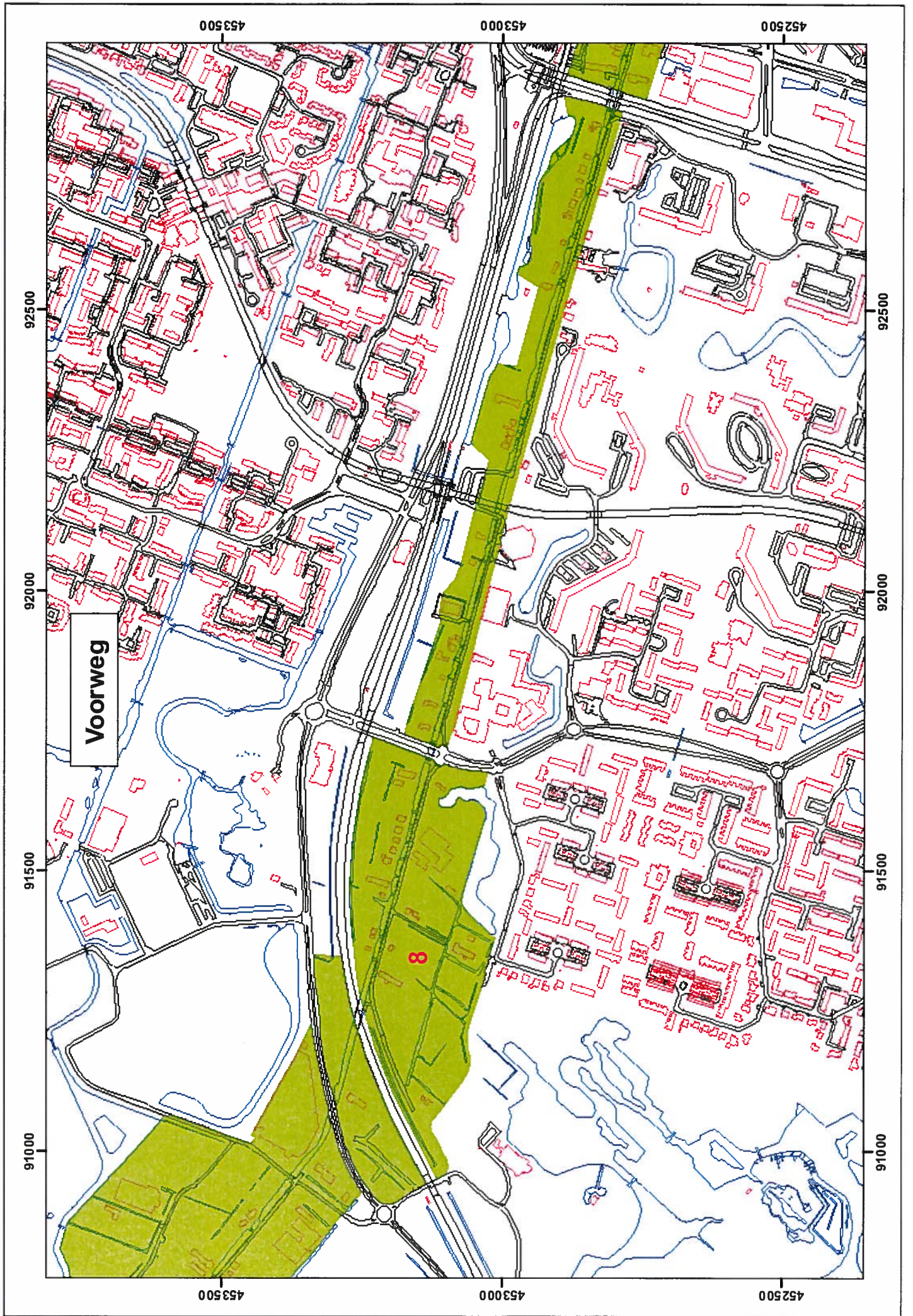

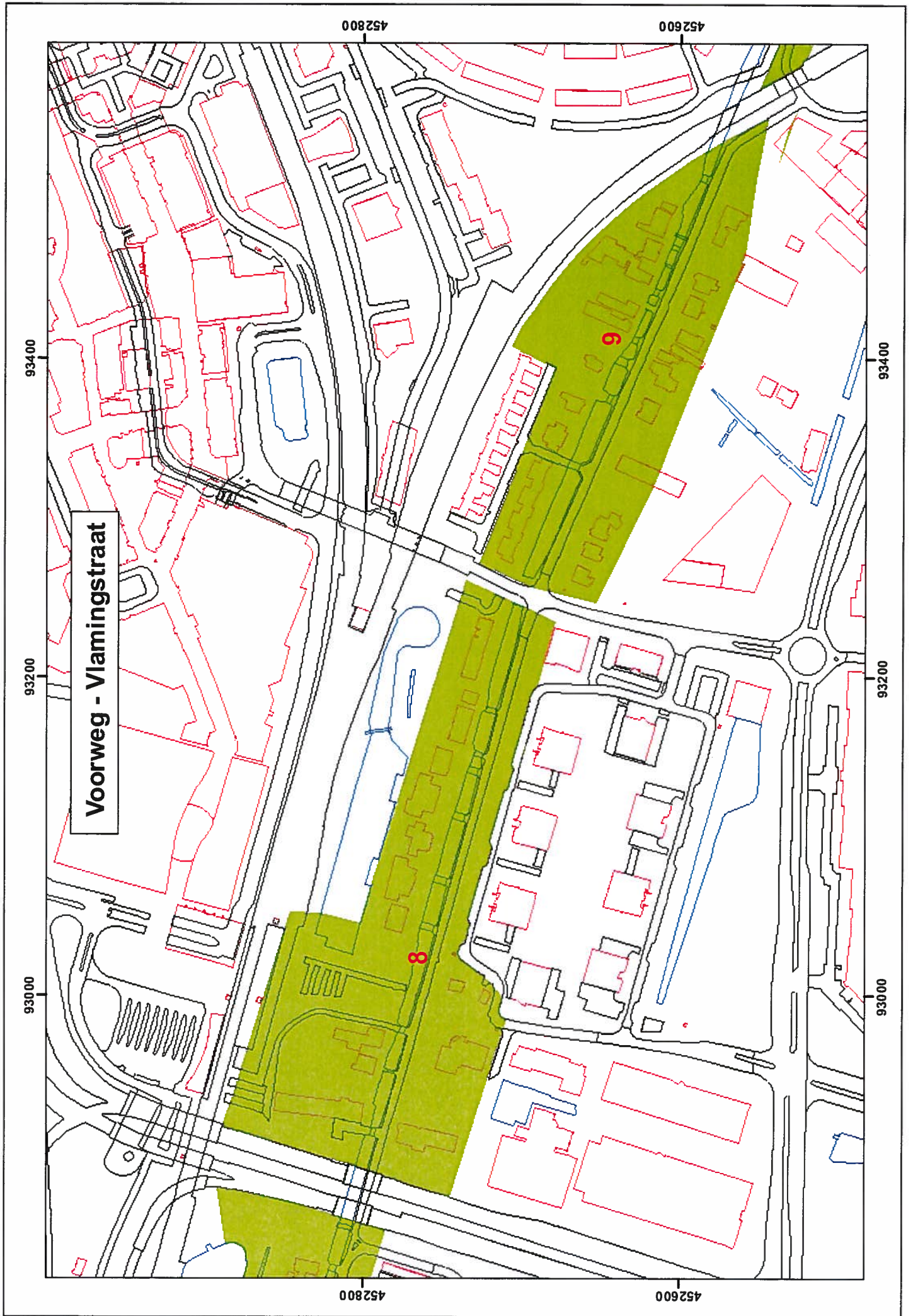

Zegwaartseweg - Oostkade - Hildam

Voorweg - Vlamingstraat

93400

93200

93000

452800

452600

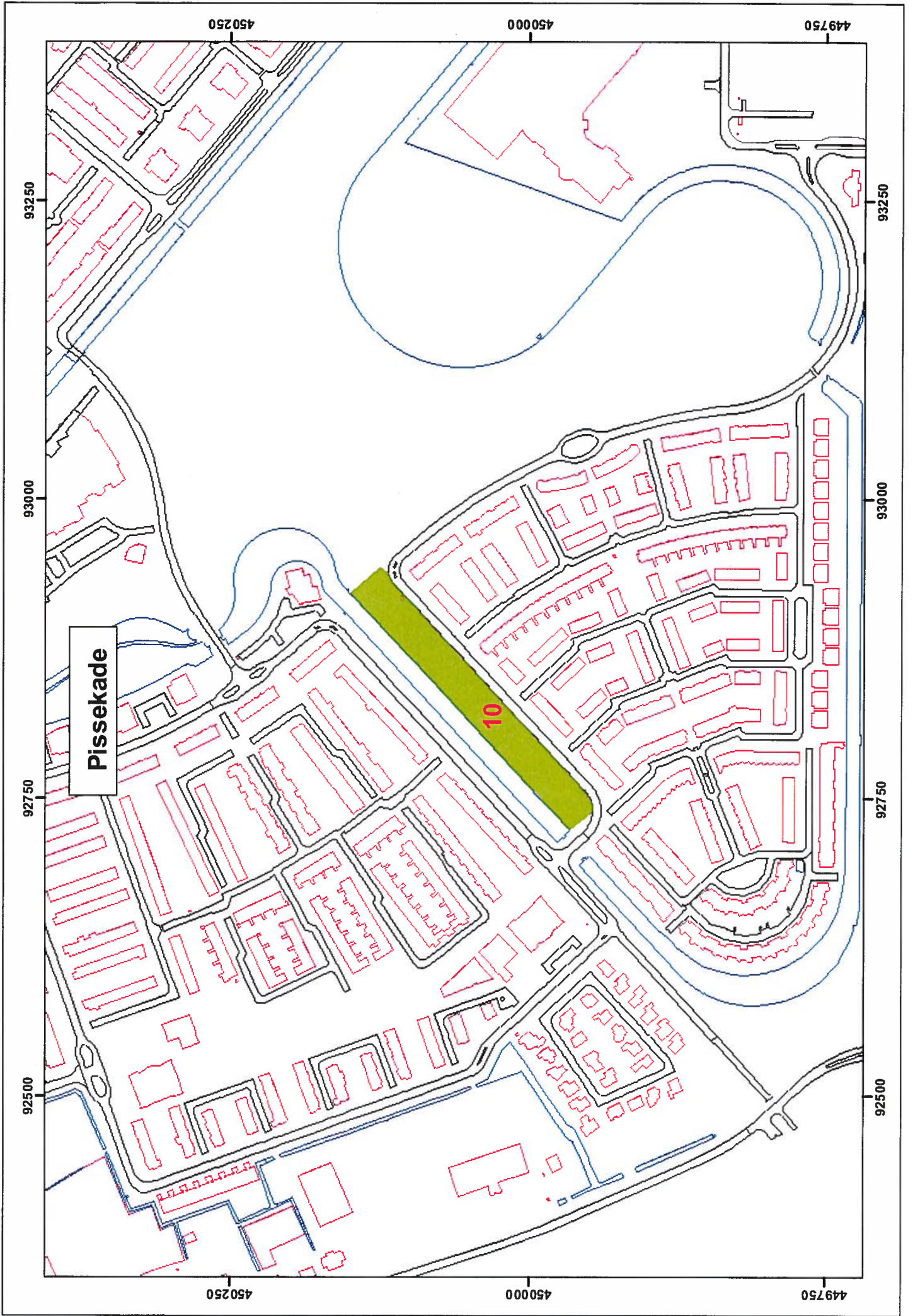
93400

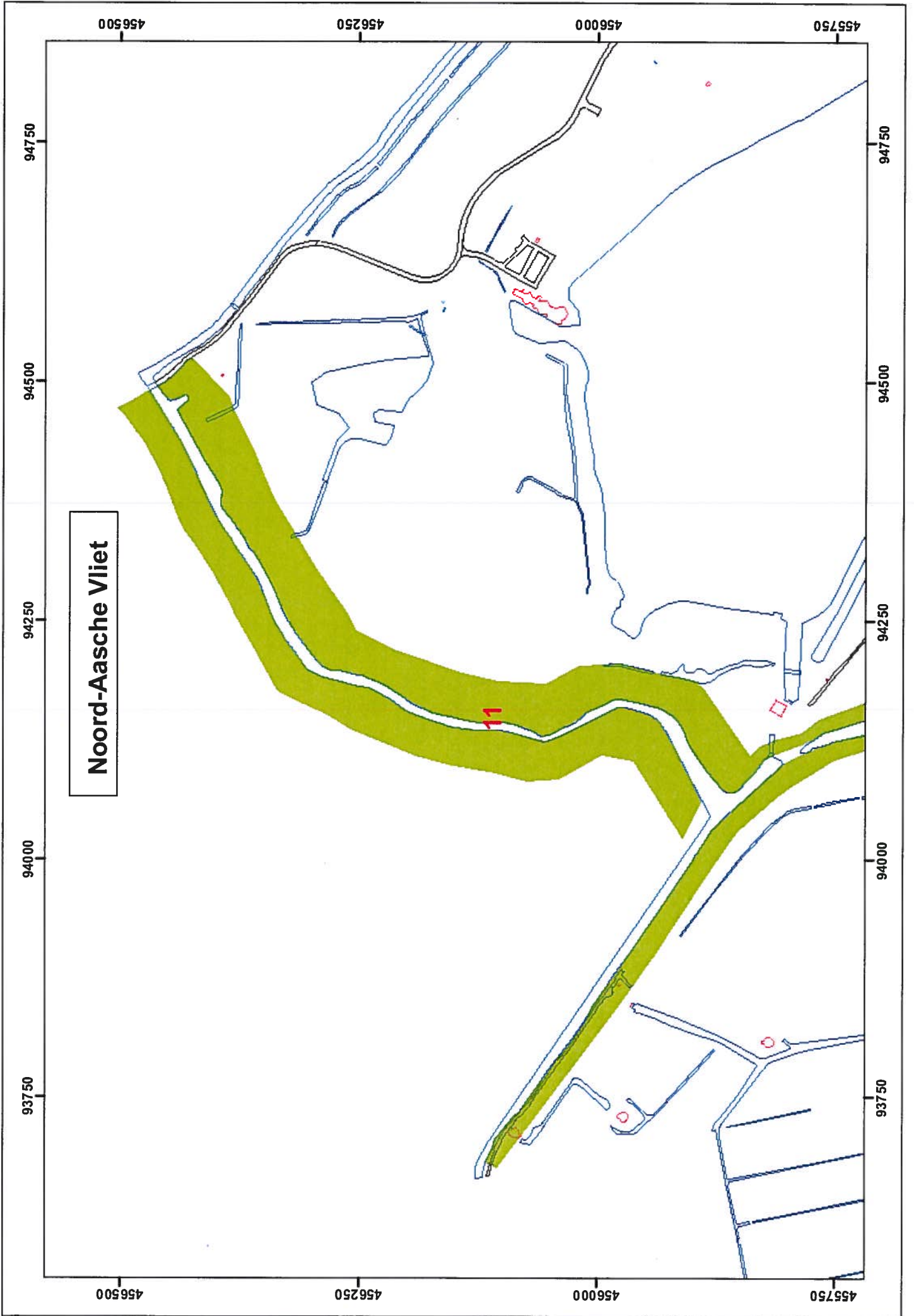
93200

93000

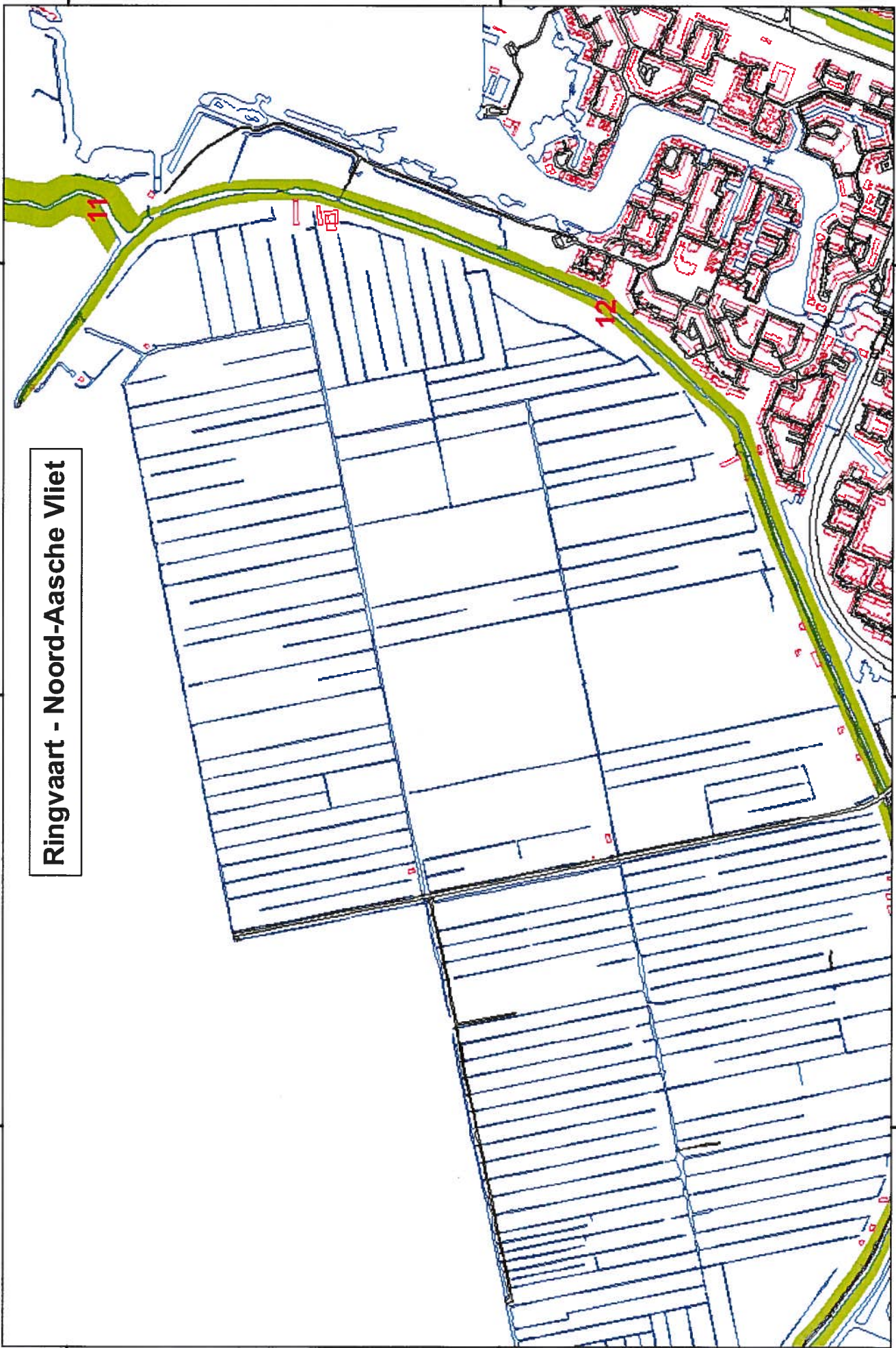
452800

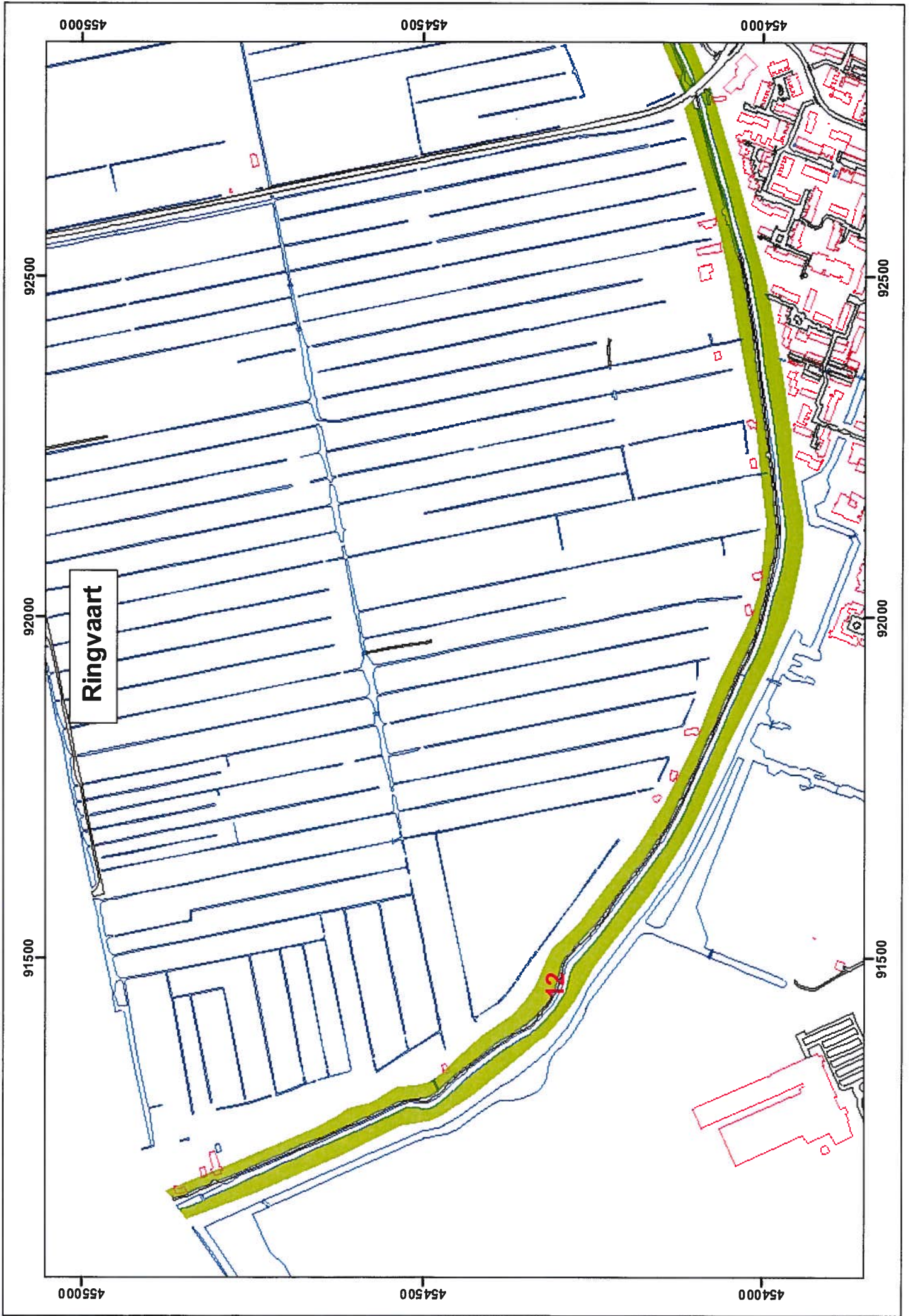
452600

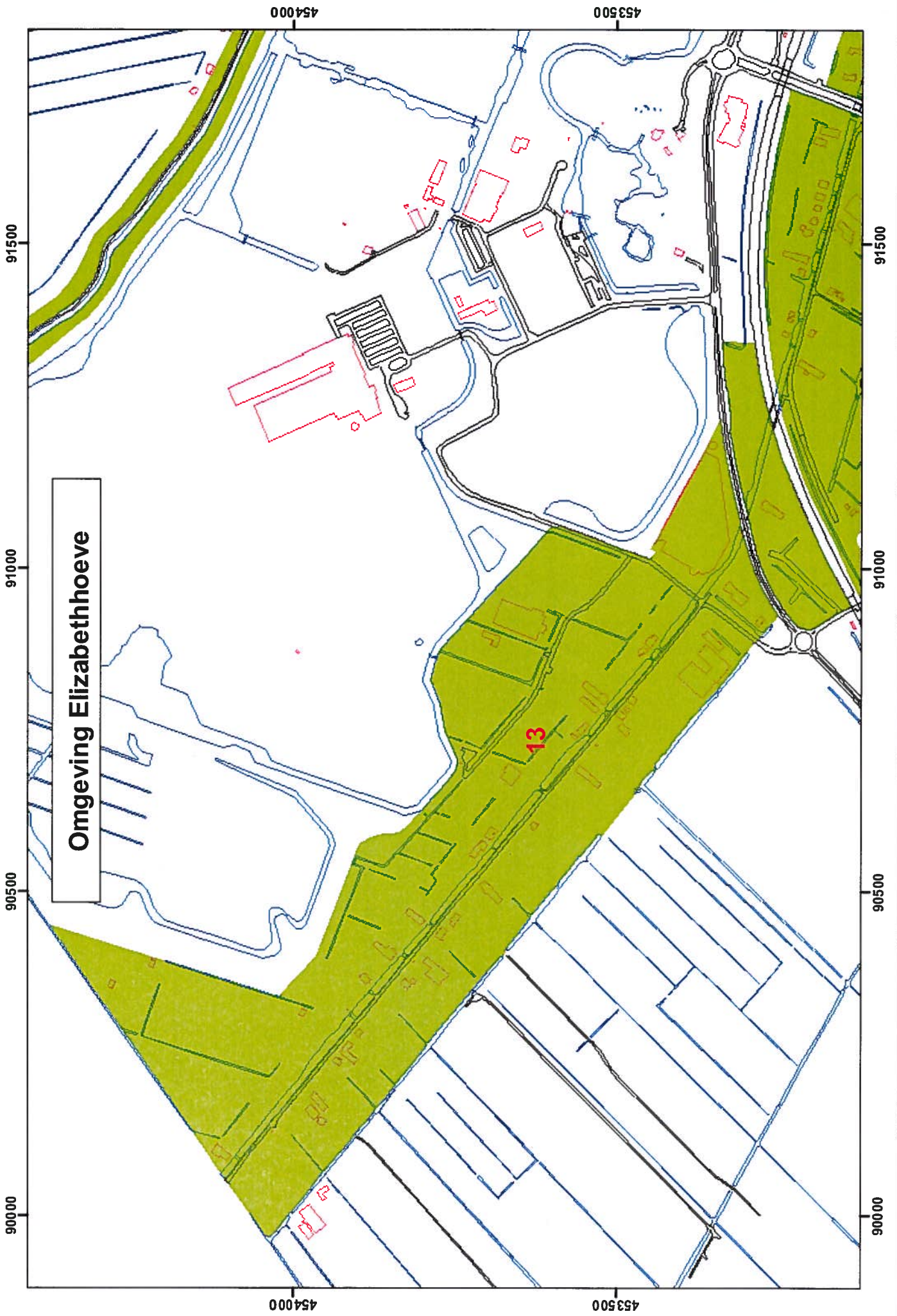
Ringvaart - Noord-Aasche Vliet

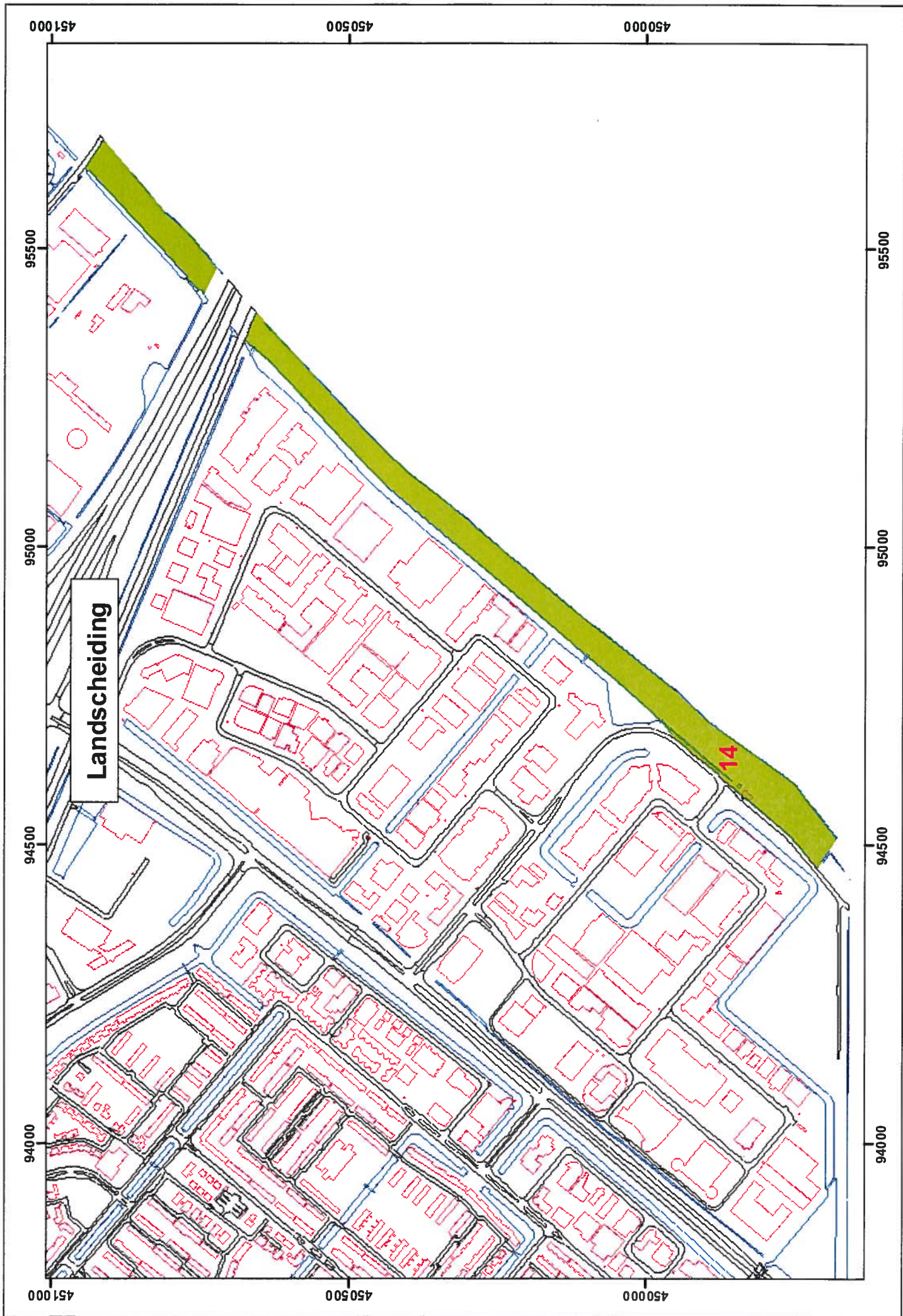

Omgeving Elizabethhoeve

13

Landscheiding

14